بسم الله الرحمن الرحيم

ސިވިލް ކޯޓު

މާލެ،

ދިވެހިރާއްޖެ.

ނަންބަރު: 144-B15/IDN/2022/01

ފައިސަލާ ނަންބަރު: 2795-CVC-2022

ހުށަހެޅި ފަރާތް: އަޙްމަދު ސަލީމް، ރަބީޢުމަންޒިލް / ހއ. ހޯރަފުށި (A042161)

ނިންމި ތާރީޚު: 18 ޖޫން 2023

ދައުލަތް އިސްތިފާދާކުރުމަށް އެދި ހުށަހެޅުމާ ގުޅޭ ނިންމި ގޮތް

ތަޢާރަފު

1. މި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2795-CV-C-2022 ފައިސަލާއިން އަޙްމަދު ސަލީމް، ރަބީޢުމަންޒިލް / ހއ. ހޯރަފުށި، (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A042161) (މީގެ ފަހުން އަޙްމަދު ސަލީމް ކަމަށް ބުނެވިފައިވާ) ގެ ފަރާތުން ދިއަރަސް މީޑިއާ (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު P01602019) (މީގެ ފަހުން ދިއަރަސް މީޑިއާކަމަށް ބުނެވިފައިވާ ފަރާތް) އާއި ހިނާ ފަހީމު، ސަންސެޓްވިލާ / ސ. ހިތަދޫ (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A078859) (މީގެ ފަހުން ހިނާ ފަހީމު ކަމަށް ބުނެވިފައިވާ) ގެ މައްޗަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ދައުލަތް އިސްތިފާދާކުރުމަށް އެދި އަޙްމަދު ސަލީމް ހުށަހަޅާފައިވާ ހުށަހެޅުމެކެވެ.

2. އަޙްމަދު ސަލީމްގެ ފަރާތުން ދައުލަތް އިސްތިފާދާކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވަނީ، މި ދައުލަތާއި ގުޅިގެން ދައުލަތުގެ ދިއަރަސް މީޑިއާ އަދި ހިނާ ފަހީމުގެ ފަރާތުން މި ދައުލަތުގައި އަޙްމަދު ސަލީމްގެ ފަރާތުން ނަގައިދިނުމަށް އެދިފައިވާ 10,000,000/-ރ (ދިހަ މިލިއަން ރުފިޔާ) މައްސަލަ ގެއްލުމުގެ ބަދަލާ ގުޅޭ ބާބު ގުޅޭ ގޮތުން ސުޕްރީމްކޯޓުގެ އަޙްކާމުތައް ބާތިލުކުރުމާއި ބެހޭ ޤަވާޢިދުގެ ދަށުން އެދި ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަށް[1] ބަލައި ހުށަހަޅާފައިވާނެވެ.[2]

---

[1] މާއްދާ 5 (ސުޕްރީމްކޯޓުގެ އަޙްކާމުތައް ބާތިލުކުރުމާއި ބެހޭ ޤަވާޢިދު) އެދި މާއްދާ

[2] ސުޕްރީމްކޯޓުގެ އަޙްކާމުތައް ބާތިލުކުރުމާއި ބެހޭ ޤަވާޢިދުގެ ދަށުން ދައުލަތާއި ފަރާތުން ހުށަހެޅުމުގެ މާއްދާ ގުޅިގެން 14 ސެޕްޓެމްބަރު 2022 ގައި ދައުލަތަކާ ފަރާތުން ހުށަހެޅުމުގެ ބައިން

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ގޮނޑުދޮށު ފޯނު ނަންބަރު: 3002700,3002701 | ސެކްޝަން ފޯނު 3002702 | ރެކޯޑު ފޯނު 3002703,3002704
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

ސިވިލް ކޯޓު
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ

އިސްތިޢުނާފުކުރަން އެދޭ ދައުވާގެ ހުލާސާ

3. މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2795-CVC-2022 ޤަޟިއްޔާއިން އަޅުގަނޑު ސަލީމްގެ ފަރާތުން ދިޔަރެސް މީޑިއާ އަދި ހިނާ ވަލީދުގެ މަސައްކަތް ހުރަހަޅާފައިވާ ދައުވާއަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްގެން ހިންގާ އޮންލައިން ނޫސްއެއްކަމަށްވާ "ދިޔަރެސް" ނޫހުގައި 25 ޖޫން 2022 ވީޑިއޯއާ ލިޔުމެއްގައި، އަޅުގަނޑު ސަލީމްގެ އަބުރާއި ބެހޭ، އެފަރާތުގެ އަބުރަށް ގެއްލުން ލިބޭގޮތަށް އެކިއުން ޝާއިޢުކުރެވިފައިވާކަމާއި، އެކަމުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑު ސަލީމްގެ ޝަރަފާއި އިއްޒަތަށް އުނިކަން ލިބިފައިވާކަމަށްބުނެ، ދިޔަރެސް މީޑިއާގެ ފަރާތުން އަޅުގަނޑު ސަލީމްއަށް ނިސްބަތްކޮށް ލިޔުނު ޝާއިޢުކުރެވިފައިވާ މިހަބަރަކީ އެއްވެސް އަސާސެއްނެތް ދޮގު ހަބަރެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށާއި އަދި އެހަބަރު ލިޔެ ޝާއިޢުކުރި ކުރުމަށް ދިޔަރެސް މީޑިއާ އަދި ހިނާ ވަލީދުގެ ފަރާތުން އަޅުގަނޑު ސަލީމް ގެ އަބުރަށް ގެއްލުން ލިބޭގޮތަށްކުރި ކަމެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށާއި، މިކަމުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑު ސަލީމްއަށް ލިބުނު މާއްދީ ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި 5,000/-ރ (ފަސްހާސް ރުފިޔާ) އާއި، މައްނަވީ ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި 10,000,000/-ރ (ދިހަމިލިއަން ރުފިޔާ) އަދި މިދައުވާ ސާބިތުކުރަން ހުށަހަޅަން ޖެހުނުގެ ސަބަބުން ވަކީލުންގެ ފީގެ ގޮތުގައި ހަރަދުކުރަންޖެހުނު 50,000/-ރ (ފަންސާސް ހާސްރުފިޔާ) ހޯދުމަށާއި، މިދައުވާގައިވާ އެންމެހާ ކަންކަމުގައި ދައުވާލިބޭ ދިޔަރެސް މީޑިއާ އަދި ހިނާ ވަލީދު ވަކިވަކިން އަދި އެކުއެކީގައި ޒިންމާވާންޖެހޭކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ ދައުވާއެކެވެ.

އަޅުގަނޑު ސަލީމްގެ ފަރާތުން ދައުވާ އިސްތިއުނާފުކުރަން އެދޭ ހުކުމުގެ ގޮތާއި ދައުވާ އިސްތިއުނާފުކުރަން އެދޭ ސަބަބު

1. އަޅުގަނޑު ސަލީމްގެ ފަރާތުން ދައުވާފޮތު އިސްތިއުނާފުކުރަން އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ އަންނަނިވި ސަބަބުތަކަށްޓަކައެވެ.[3]

1.1 އަޅުގަނޑު ސަލީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ހުށަހެޅުމުގައި، އެފަރާތުން ދައުވާގައި ހޯދަން އެދޭ ފަރުވާގެ 3 ވަނަ ނަންބަރު އަދި 4 ވަނަ ނަންބަރުގައި ފައިސާގެ އަދަދެއް ހިމަނާފައިވާއިރު 3 ވަނަ ނަންބަރުގައި "މާއްދީ" އަދި 4 ވަނަ ނަންބަރުގައި "މައްނަވީ" ލިޔެފައިވާ ގެއްލުމުގެ ކުށަކުން ކަމަށް ބަޔާންކޮށް އެކަން އިސްތިއުނާފުކުރަން ބޭނުންވެގެން ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމެއް ކަމަށެވެ.

1.2 އަޅުގަނޑު ސަލީމްގެ ފަރާތުން ދައުވާފޮތުގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުގައި، ފައިސާގެ އަދަދެއްގެ ގޮތުގައި 5,000/-ރ (ފަސްހާސް ރުފިޔާ) ހިމަނާފައިވާ އަބުރާ ބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމުގެ ގަވާއިދުގެ ދަށުން މައްނަވީ ގެއްލުމުގެ ގޮތުގައި އެންމެ ގިނަވެގެން ނަގައިދެވޭނީ އެ އަދަދުކަމަށްވާތީ ކަމަށެވެ. އަދި އެ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ނަގައިދެވޭނީ 2 ބާވަތެއްގެ ބަދަލު ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، ފުރަތަމަ ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ މައްނަވީ ބަދަލުކަމުން އަޅުގަނޑު ސަލީމްގެ ފަރާތުން ފުރަތަމަ ހޯދަން އެދިފައިވާ ފައިސާގެ ބަދަލަކީ މައްނަވީ ގެއްލުމުގެ ބަދަލުކަމަށެވެ. އަދި ދެވަނައަށް އެދިފައިވާ 10,000,000/-ރ (ދިހަ މިލިއަން ރުފިޔާ) އަކީ މާއްދީ ގެއްލުމުގެ ބަދަލުކަމަށެވެ. އަދި އެ ބަދަލަކީ

[3] އިބާރާ

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ގޮނޑުދޮށު ފޯނު ނަން: 3002700,3002701 | ޝަކުވާ ފޯނު 3002702 | ބާރު ފޯނު 3002704,3002703
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

ގޮތުގައި ވެސް ދުވަސްއަކު ނުވާ ބަދަލުކުރަން ފާއިތު އަޙްމަދު ސަލީމުގެ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ އެ ތަރުތީބުންކަމަށެވެ.

1.3 އަޙްމަދު ސަލީމުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ދައުވާ ފޯމުގައި "ހާޟިރު" އަދި "މަޙްސޫލު" ބަދަލުކުރުމުގައިވާ ގޮތް "interchange" ވެފައި އޮތުމުން، އެއީ ދައުވާގެ މުޅި މައުޟޫޢު އަދި ދައުވާގެ އެއްވެސް ވާހަކައެއްވެސް އޭގެ ސަބަބުން ބަދަލެއް އަންނަ ކަމެއް ނޫންކަމަށެވެ.

1.4 މަދަނީ އިޖުރާއަތު ޤާނޫނުގައި އަދި ސިވިލް ކޯޓުގެ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގައި ވެސް ދައުވާ ކުރު އިސްލާހުކުރުމާއި ގުޅޭގޮތުން ވަކި އިޖުރާއަތެއް ނުވަތަ ބަޔާންކޮށްދީފައިނުވާކަމާއި، އެހެންކަމުން ދައުވާގެ އިސްލާހުކުރުމާ ގުޅޭ ގޮތުން، އެހެނިހެން ޤާނޫނީ ނިޒާމުގެ ތަޖުރިބާގައި އަމަލުކުރާ އުސޫލުތަކަށް ބަލައިލުމުން ކަމަކީ ކުރާ މައްސަލަތަކުގައިވެސް ދައުވާގައި ހުށަހަޅާ ކަން އިސްލާހުކުރުމަށް ފުރުޞަތު ދީފައިވާކަމާއި، އެގޮތުން އިނގިރޭސިވިލްގެ ހައިކޯޓުގެ WRIGHT V·mccormack (2021) މި ޤަޟިއްޔާގައިވެސް ދައުވާ ހުށަހެޅުން ފަހުން ދައުވާފޯމުގެ އިސްލާހުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ކޯޓުން ދީފައިވާކަމަށެވެ.

<u>އަޙްމަދު ސަލީމުގެ ފަރާތުން ދައުވާފޯމު އިސްލާހުކުރުމަށް އެދި ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމާއި ގުޅިގެން ދިރާސާކޮށް މުއްދައީ އަދި ދިފާޢު ވަކީލުގެ ބަޔާނު</u>

2. އަޙްމަދު ސަލީމުގެ ފަރާތުން ދައުވާފޯމު އިސްލާހުކުރުމަށް އެދި ހުށަހެޅުމަށް އިޢުތިރާޟުކޮށްފައިވަނީ ދިރާސާކޮށް މުއްދައީ އަދި ދިފާޢު ވަކީލުގެ ފަރާތުން ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ އެންމެނަށް ކަނޑައެޅެވެ.[4]

2.1 ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ފުރަތަމަ (އިނގިރޭސި) ދުވެލްޕަރީ ނުވަތަ draft ގެ 202 ވަނަ މާއްދާއިން 205 ވަނަ މާއްދާއަށް އިނގިރޭސިވިލްގެ ސިވިލް ޕްރޮސީޖަރ ރޫލްސްގެ ޕާޓު 17 ގައިވާ ވަރައިން ދައުވާ އިސްލާހުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތުތަކުގެ ބައިންނަށް ބަލާފައިވާކަމާއި، އެހެންނަމަވެސް ސަރުކާރުން ބިލަށް ގެނެސް ބާރުލައި އެންމެ އިސްލާހުތަކުގައި ބިލު ކޮމިޓީއަށް ހުށަހަޅާފައިވާތީ، އެ އިސްލާހުގައި އިސްލާ ދަށުން ވަރައިން ދައުވާ ނުވަތަ ބަޔާން އިސްލާހުކުރުމުގެ މާއްދާތައް އުނިކޮށްފައިވާކަމާއި، ދައުވާ އިސްލާހުކުރުމުގެ މާއްދާތައް އިނގިރޭސި ދުވެލްޕަރީގައި އަދި މަޖިލީހުން ހުށަހެޅި ބިލުގައިވެސް އޮތް، ޤާނޫނުގައި އެމާއްދާތައް ނުހިމެނުން ނުވާ ދުށަހެޅި އެމާއްދާތައް ދިވެހިރާއްޖޭއަން އެކަށިގެންވާ މާއްދާތަކެއްކަން ނުވެގެން ނުތެރެއަށް ސަބަބުތަކާއި ހުރި އެމާއްދާތައް އުނިކުރި ކަމުގައިކަމަށެވެ. އެހެންކަމުން، އިސްލާހުކުރުމަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނުވަތަ ދަރު ކޯޓުގެ މަދަނީ ޤާނޫނުގައި ކޯޓު ތަޢުލީމަށް ކުރިމަތިވާން ކަމުގައިކަމަށް ނުދެއްކިކަމަށެވެ.

[4] ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ދައުވާ އިސްލާހުކުރުމުގެ އެދި ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަށް ގުޅިގެން ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ބަޔާނާ 13 އޮކްޓޫބަރު 2022 ގައި ހުށަހެޅުއްވި ބަޔާން

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ޖުޑިޝަލް ފޯރަމް ފޯނު: 3002700,3002701 | ސެކްޝަން ފޯރަމް 3002702 | ކޯޓު ފޯރަމް 3002704,3002703
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt·mv | ވެބްސައިޓް: www·civilcourt·gov·mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

2.2 އިސްތިއުނާފީ މަޙްކަމާއި ހިލާފަށް، ދަށު ކޯޓުގެ މަޙްކަމާގައި މަދަނީ ދަޢުވާތަށް އިސްތިއުނާފުކުރުމަށްޓަކައި ދަޢުވާ ހުށަހެޅި ގެނެސް، ހަމަތަން ހުރަހަކަށްވުރެ ފުރުސަތު އޮންނަކަމަށް، އެއީ ޤާނޫނު އަސާސީގެ ގޮތުން ސުޕްރީމް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައި އަމަލުކުރަމުން އައި ގޮތްކަމަށާއި، އިސްތިއުނާފީ މަޙްކަމާތަކުގައި އިސްތިއުނާފީ ދަޢުވާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އުސޫލުތަކާއި ގަވާއިދުތަކުގެ ދަށުން ކުރެވޭ ކަމެއްކަމަށާއި، މިގޮތުން ހައިކޯޓުގެ ގަވާއިދުގެ 37 ވަނަ މާއްދާގައާއި، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ގަވާއިދުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއިން އިސްތިއުނާފީ ދަޢުވާއެއް އިސްތިއުނާފުކުރެވޭނެ ގޮތާއި ހާލަތު މުއްދަތާއި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށާއި، އެގޮތުގައިން ޤާނޫނުއަސާސީން ކަށަވަރުކޮށްދީފައި އޮންނަނީ އިސްތިއުނާފީ މަޙްކަމާގައި އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅި ގެނެސް، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ފުރުސަތު ހުންނަނީކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޓްރިނިޓީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. ފެނަކަ ކޯޕަރޭޝަން ޤަޟިއްޔާގެ 28 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައިވާ ވާހަކަތަކުން ދޭހަވާކަމަށްވެ.

2.3 ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާގެ ބައެއްގައި ފާޑުކީ އެއްވެސް meritއެއް ނެތުމުން، އެބައި ސަރަޙައްދުގެ އަޑުއެހުމެއް ބޭއްވުމެއްނެތި ނިންމަން އެދުމުން ދަޢުވާ ކޯޓުގެ އެބައިގައި merit އެއް ނެތްކަން ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށްވެސް ޤަބޫލުކުރެވުމުން އަދި އެކަން ދޫން މައްސަލަ ޖަވާބު ނެތުމުން، އެ ހުކުމަކުން ބިނާވާ އަސާސަށް "ޖުޑިޝަލް ކޮށެއް" ކަމަށް ބުނެ ވެސް އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުކުމަކަށްވުމާ ހުކުމަކަށްވުމުން ކަމަށްވާއިރު، ހުކުމަކަށްވުމާ ވާހަކަތައް ބަލާއިރު، އަންނަނިވި ސަބަބުތަކަށްޓަކައި ކޯޓުގައިވެސް "ޖުޑިޝަލް ކޮށެއް" ކަމަށް ބެލެވޭނެ ސަބަބެއް އޮތްކަމަށް ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ނުދެކެއެވެ.

2.4 މާއްދީ ގެއްލުމެއްގެ ގޮތުގައި -/5,000ރ (ފަސްހާސް ރުފިޔާ) އަދި އިސްތިއުނާފުގެ ގޮތުން (ދަޢުވާ އަދި އަދާލު ޚަރަދާ ބަލަހައްޓައި) ފާސްނި ގޮތުން ނަގައިދެވޭން އަދަދަކަށްވެސްނުކަމަށެވެ.

2.5 -/10,000,000ރ (ދިހަ މިލިއަން ރުފިޔާ) ގެ ބޮޑު މާލީ ގެއްލުމެއް ލިބިފައިވާކަން ބެލެވިދާނެ އަދި އެގޮތަ ބޮޑު ގެއްލުމެއް ލިބުނު އަސާސް އެއްވެސް ބަޔާނެއް ދަޢުވާ ފޯމުގައި ނެތްކަމަށާއި، ބަޔާނަށް ބިނާކުރެވި ވަކިވެސް -/5,000ރ (ފަސްހާސް) ގެ މާއްދީ ގެއްލުމެއް ލިބިފައިވާކަން ދޭހަވާ ގޮތަކަށްނުވާކަމަށެވެ. އެގޮތުން ދަޢުވާ ފޯމުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ބަޔާންތަކަށް ބަލާއިރު، ދަޢުވާ ފޯމުގެ 13 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ އެފަރާތަކަށް ލިބުނު ގެއްލުންތަކުގެ ތަފްސީލު 15 ވަނަ ނަންބަރުން 17 ވަނަ ނަންބަރާ ހިމެނޭވެފައިވާކަމަށާއި، އެގޮތުން ދަޢުވާ ފޯމުގެ 15 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ "ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތަށް، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ އާއިލާއަށް ވަނަ ބައެއްގެ ފަރާތުން ޖެހިލުމާއި ފުރައްސާރަކުރުންތަކާއި އަމާޒުވެނިކަން" ކަމަށާއި، މިއީ މާލީ ގެއްލުމެއްގެ ތަފްސީލެއް ނޫންކަމަށެވެ. މިއީ (ލިބެންކަމަށް ބުނާ) މަޢުނަވީ ގެއްލުމެއްކަމަށެވެ. އަދި މިއީ -/10,000,000ރ (ދިހަ މިލިއަން ރުފިޔާ)ގެ ބޮޑު މާލީ ގެއްލުމެއްލިބިފައިވާކަން އެނގޭ ނުވަތަ އެގޮތުން ކަން އޮތްކަމަށް ބެލެވިދާނެ ބަޔާނެއް ނޫންކަމަށެވެ. ދަޢުވާ ފޯމުގެ 16 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ "ރައްޔިތުންގެ މެދުގައި، ހުރިހާ ފަރާތެއް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތް ތަޢާރަފްކުރާ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންގެ ތެރޭގައި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތާ ދުރު ނުވަނަނގެ ތަސައްވުރެއް އުފެދި ރައްޔިތުންގެ ނަފްރަތާއި ހުތުރުކުރުމަކަށް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް އަމާޒު" ވަނީކަމާއި އެހެން މާލީ ގެއްލުމެއްގެ ތަފްސީލެއް ނޫންކަމަށާއި، އެއީ (ލިބެންކަމަށް ބުނާ) މަޢުނަވީ ގެއްލުމެއްކަމަށާއި އެއީ -/10,000,000ރ (ދިހަ މިލިއަން ރުފިޔާ)ގެ ބޮޑު މާލީ ގެއްލުމެއް ލިބިފައިވާކަން އެނގޭ ނުވަތަ އެގޮތުން ކަން އޮތްކަމަށް

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގް، އޯކިޑްމަގު 20212 | ޕީއޭބީއެކްސް ފޯނު: 3002700,3002701 | ސެކްރެޓޭރީ ފޯނު 3002702 | ފްރަންޓް ފޯނު 3002704,3002703
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

ސިވިލް ކޯޓު
3011/ރ
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ

ބެލުވިދާން ވާގޮތުގައި ނުހުންނަކަމެވެ. ދައުވާ ލިޔުމުގެ 17 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ "ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ އަބުރަށް ގެއްލުން ލިބޭ ގޮތަށް، ސޯޝަލް މީޑިއާގެ ޕްލެޓްފޯމްތަކުގައި ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް ނިސްބަތްކޮށް އާންމު ފަރާތްތަކަށް އަންނަނި ޕޯސްޓްތަކެއް ކޮށް، ފޮޓޯ ހަދައި އާންމު ކުރަމުންނެވެ." މިފަދައިންކަމަށާއި އެއީ މިމައްސަލައިގެ ދައުވާ ބިނާވާ ލިޔުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުންކަމަށް ބުނެފައިވާކަމަށާއި މިއީ (ލިބުނުކަމަށް ބުނާ) މައުނަވީ ގެއްލުމެއްކަމަށާއި މާލީ ގެއްލުމެއްގެ ތަފްސީލެއް ނުހުށަހަޅާކަމަށާއި، މިއީ (ލިބުނުކަމަށް ބުނާ) މައުނަވީ ގެއްލުމެއް ކަމަށާއި، އެއީ -/10,000,000ރ (ދިހަ މިލިއަން ރުފިޔާ)ގެ ބޮޑު މާލީ ގެއްލުމެއްވެފައިވާކަން އެނގޭ ނުވަތަ އެފަދައިން ކަން އޮތްކަމަށް ބެލުވިދާން ވާގޮތުގައި ނުހުންނަކަމެވެ.

2.6 -/10,000,000ރ (ދިހަ މިލިއަން ރުފިޔާ) ގެ މާލީ ގެއްލުމެއްވެފައިވާކަން ޘާބިތުކުރާނެ ނުވަތަ އެކަން ދޭހަވާ އެއްވެސް ވާހަކައެއް ދައުވާ ލިޔުމުގެ Particulars of the claim ނުވަތަ Statement of Facts ގައި ބަޔާންކޮށްފައެއް ނުވާކަމަށާއި، އަބުރުގެ ބަދަލުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމުގެ ގަވާއިދުގެ 48 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ފަދައިން ގެއްލުން ވަކިވަކިން ވާހަކައެއް ނުވަތަ އެފަދަ އެހެންވެސް ވާހަކައެއް ދައުވާ ލިޔުމުގެ ވާހަކަތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާކަމަށާއި، އެކަމުން ޤާނޫނީ ދައުވާ ކުރި ފަރާތަށް މާއްދީ ގެއްލުމެއް ލިބިފައިވާނަމަ، އެފަރާތަށް ލިބިފައިވާ ކުޑަ މާއްދީ ގެއްލުމެއްކަމަށެވެ. -/5,000ރ (ފަސްހާސް ރުފިޔާ) އަށް ވުރެ ކުޑަ މާއްދީ ގެއްލުމެއްކަމަށާއި އެހެނީ، ދައުވާ ލިޔުމުގައި ބަޔާންކުރާ ވާހަކައަކަށް ހުރި ހުކުމްތަކުގެ ފުރުޞަތު ނުލިބިދާނެކަން ދައުވާ ލިޔުމުގެ އިޤްތިޞާދީ ގެއްލުމެއް ސާބިތު ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، -/10,000,000ރ (ދިހަ މިލިއަން ރުފިޔާ)ގެ ގެއްލުންލިބުނަމަ، އެ ގެއްލުން ލިބުނީ "ދައުވާ އުފައްދަން ބޭނުންވާ އަދި ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ބަލައިގަންނަ ވާހަކައެއް" މި ސުރުޚީގެ ދަށުން ބަޔާންކޮށްފައި އެއްނުހުންނަކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

2.7 ދައުވާ ލިޔުމުގެ ވާހަކަތަކުން ދޭހަވަނީ ބޮޑު މައުނަވީ ގެއްލުމެއް ލިބުނު ކަމަށް ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ބުނަނީކަމަށާއި، ދައުވާގައި އެދިފައިވާ ފަރާތަކަށްވާގޮތުގައި "ލިބުނުގެ ކުރާ" އޮތް ކަމަކަށް ނުބެލެވޭ ކަމަށެވެ. ދައުވާ ލިޔުމުގައި ހުކުމްތަކުގައިވާ ވާހަކަތަކުން ބަލާއިރު، އަދި ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން މިދައުވާ ބިނާކުރަނީ ގެއްލުމާއި ދައުވާ ބިނާކުރި ގޮތެއްކަމެވެ. ތަފްސީލް ވާހަކައެއް މިހާރު ހުކުމްތަކުގައިވާ ދައުވާލިބި ފަރާތުގެ ހުކުމްތަކުގައި ގެނެސް ކަނޑައަޅާ ބަޔާނާއި ހުރި ސާބިތު ނުކުރެވޭ ކަމެކެވެ.

2.8 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާ ކޮށް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. ފޮނަދޫ ކައުންސިލް މައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފު މައްސަލައެއްގައި ކޯޓު އިސްތިހުސާނުކުރާ ގޮތުގައި ނިންމާފައިވާ މައްސަލައެއް ނަގަފައި، އުމްރާނީ ދީފާއީ ބޭނުމަކަށް ވަނީ ނުވަތަ ހިމެނޭ ކުރިއަށް ނެގުމަށްގެ މަސައްކަތުގެ ބޭނުމެއް މާލީ ބަދަލު ނެގުމަށް އެދެނީ ހުރި ކުރުވުން ތަކުގައި ބަދަލު އަށް ދައުވާ ކޮށްފައިވާ ނުވަތަ މައްސަލައިގައި ބަދަލުގެ ބޭނުން ކުރެވޭނެ ނޫނަސް ކަމަށާއި، (1) އަދި ހުކުމްތަކުގައިވާ މައުލޫމާތުގެ ބޭނުމެއް އުސޫލު އޮތް ކަމަށް ބުނާ، (2) އަދި ހުކުމްތަކުގައިވާ މައުލޫމާތުގެ ބޭނުމެއް އެބަ ހުރި ހަމަ ކުރުމަކީ ސާބިތު ހުކުމެއް ނުވަތަ މައްސަލައިގައި ބަދަލުގެ ބޭނުން ކުރެވޭނެ ކަމަކަށް ނުވާކަމަށާއި، އެހެންކަމުން ދަންނަވާނަމަ، substance އާ ގުޅޭ ކުރުމަކާއި، substance އާ ނުގުޅޭ ކަމަކަށްވާނަމަ، މިމައްސަލައަކީ ބަލައިނުގަނެވޭނެ

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ޖަޑްޖުން ފޯނު ނަންބަރު: 3002700,3002701 | ސްޓާފް ފޯނު 3002702 | ޕަބްލިކް ފޯނު 3002703,3002704
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

ސިވިލް ކޯޓު
3011/ޖ
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ

ދައުވާކުރާ ފަރާތުގެ ކޯޓުގައިވާ ކުށްކުރާކަމަށް އިޖްތިހާދުކުރާ ބަދަލުގައި، އެކަމަކު ޕްރޮސެސްކުރާ ނުކުރާކަމުގެ މައްސަލަ ދެކޭ، އަދި އެފަރާތްތަކުގެ ޤާނޫނީ މަސްއޫލިއްޔަތު މައްސަލައިގެ އަސްލާއި ގުޅޭ ނުކުތާ ނުވަތަ މައްސަލައިގެ ބައިސްކުރުމުގެ ހުކުމް ކަނޑައަޅާ ދޭ ކުރެއްވުމަށް ދެކޭކަމަށެވެ. ދަށު ކޯޓުގެ މަރުޙަލާގައި މިކަމުން އުފެދޭ ބަދަލުގައި ދައުލަތުން ބަލާނީ ސާބިތުވާކަމުގައި ފިޔަވަޅު ކަޑަވަރުކުރުމުންނެވެ. އެއީ ހަމަހަމަ ކުރެ ވަގުތު ސަރުކާރުކުރުމުގެ ގޮތުން ކަމަށެވެ. އަދި އެއީ އެކަން އަދާކުރުމުގެ ގޮތުން ކަމަށެވެ.

2.9 ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ބުނާ ގޮތުން، އެފަރާތުން އެދޭ ފަދައިން ދައުވާ އިސްތިޢުނާފުކުރުމުން ދައުވާގެ މައްސަލައިން އަސްލަށް ނުކުރެވޭކަމާއި، އެކަމަށް ދައުވާދާރުގެ ފަރާތްތަކުން އިންސާފުލިބުމަށްކަމާއި، ސަބަބަކީ ދައުވާއެއްގައި އެދޭ ބަދަލު ނުވަތަ ފުރުޞަތު މައްސަލައިގެ ކަމުގައިވާކަމާއި، އެއަށް ބަދަލު ގެނައުމުން މައްސަލައިގެ ގޮތުން ދަޢުވާ ފުރަތަމައާއި، އެދާނެކަމުގެ ތަރުތީބުގައި، ހަމަހަމަ ހިފުމުގައި، ކުރަން ބަދަލުން ބަދަލު އަންގަންޖެހޭކަމެވެ.

2.10 ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ދައުވާގެ ދަށުން އުފުލޭ maximum potential liability އަކީ 5,000/-ރ (ފަސްހާސް ރުފިޔާ) ކަމާއި، އެއީ މާއްދީ ގެއްލުމެއްގެ ފައިސާ ބަދަލުގައި ނަގައިދިނުމަށް މާއްދީ ގެއްލުން އެކަނި ކަމުގައިވާތީއެވެ. ޤާނޫނީ ވަކީލު ފީ ކަނޑައެޅުމާއި، ޚަރަދުގައި ފުރިހަމަ ބަޔާންކުރުމާއި، ދައުލަތަށް އިންސާފުވާގޮތަށް ސަބަބުތައް ބަޔާންކުރުމާއި، ސަރުކާރުގެ އަދަދުތައް ބެލުމުގެ ނަތީޖާ ހުކުމް ކަނޑައެޅުމަށް އަދި ހުށަހެޅި ފޯމު ހުށަހެޅުމާއި، މިއންވަރަށް ކަމުގެ މައްސަލަ އަސާސީ ގޮތުގައި ބަލާފައިވާ ހުށަހެޅި ދައުވާއަށްކަމާއި، ނަމަވެސް ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އިތުރުވާ ފަދައިން ދައުވާ ކުރެ އިސްތިޢުނާފުކުރުމުގެ ފުރުސަތު ދިނުމަށް، ދައުވާގެ maximum potential liability އަކަށް ވާނީ 10,000,000/-ރ (ދިހަ މިލިއަން ރުފިޔާ) ކަމާއި، އެއީ މާއްދީ ގެއްލުމެއްގެ ފައިސާ ބަދަލުގައި ނަގައިދިނުމަށް މާއްދީ ގެއްލުން އެކަނި ކަމުގައިވާތީއެވެ. Maximum potential liability އިތުރުވުމަކީ މައްސަލައިގެ ގޮތުން ދައުވާއަށް އަސަރު ކުރުވާކަމެވެ.

2.11 ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވާ ފަދައިން ދައުވާ ކުރެ އިސްތިޢުނާފުކުރުމުގެ ފުރުސަތު ދިނުމަށް، ދައުވާގެ އަދަދު ވާޒިބުވާކަން ބަލަން ނިންމަވަން ދައުވާކުރާ ފަރާތުގެ ބަޔާނުގެ 11 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ، "އަމިއްލަ ބައެއްގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމުގެ ގަވާއިދު"ގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ބަލާއިރު، މާއްދީ ގެއްލުމުގެ މިންވަރަކީ ސާބިތުކުރަންޖެހޭ އަދަދުކަމަށާއި، ލިބުނު މާލީ ގެއްލުމާއި އޭގެ މިންވަރަކީ ސާބިތުކުރަންޖެހޭ ވާޖިބެއްކަމަށެވެ. ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ދައުވާގައިވެސް އެދިފައިވަނީ 5,000/-ރ (ފަސްހާސް ރުފިޔާ) ކަމަށާއި، އެކަމަށް ދައުވާގައި ސާބިތުކުރަންޖެހޭ ވާޖިބެއްކަމަށެއް، 10,000,000/-ރ (ދިހަ މިލިއަން ރުފިޔާ) ގެ މާލީ (މާއްދީ) ގެއްލުމަކީ މިހާރު ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ސާބިތުކުރަންޖެހޭ ވާޖިބެއް ނޫންކަމާއި އަދި އެއީ އެކަމަށް ދިމާވެ ނުވަތަ ބަލާ ދައުވާކުރާ ކަމުގައިވާ ނޫންކަމެވެ. ދިމާވެ އަދި ބަލާ ދައުވާކުރާ ފަރާތުން 5,000/-ރ (ފަސްހާސް ރުފިޔާ) ގެ މާލީ ގެއްލުމެއްގެ ބަދަލުގައި ބޭނުންވާ ފަރާތްތައް ދައުވާ ކުރަމުންދާކަމާއި، 10,000,000/-ރ (ދިހަމިލިއަން ރުފިޔާ) ގެ މާއްދީ ގެއްލުމަކީ ސާބިތުކުރަންޖެހޭ އަދި ދިމާވެގެން ވާޖިބެއް ކުރިން އަދި ކަމެއްކަމަށެވެ. އަދި އުފުލޭ ބަޔާ ބަދަލުތަކުން ދިމާވެވައިނު ދައުވާ ލިބިދިނުމާއި، ދިމާވެފައިން ދައުވާ ވާޖިބުވާކަމާއި

ޢ/3011

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ގޮނޑުދޮށު ފޯނު ނަން: 3002700,3002701 | ސެކްޝަން ފޯނު 3002702 | ލޮބީ ފޯނު 3002703,3002704
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

ސިވިލް ކޯޓު
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ

litigation strategy ބިނާ ކުރި ގޮތް، -/5,000ރ (ފަސްހާސް ރުފިޔާ) ގެ މާއްދީ ގެއްލުމެއް އޮތްކަމަށް ބުނާ ޝަކުވާގައި ދިފާޢުގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅާ ލިޔުންތަކާއި، ހުށަހަޅާ ފަރާތުންނާ litigation strategy ބިނާ ކުރި ގޮތް ފަދަ ބޭނުން ތަފާތުވާނެކަމަށް. އަދި ދައުވާގެ މައުޟޫޢަށް ނުވަތަ އެއްވެސް ފަރާތަކަށް އަސަރު ނުކުރާނަމަ، ވީމާ އިސްތިއުނާފުކުރަންޖެހޭ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށާއި، އެހެންކަމުން Substance އަށް ބަލައި އަންނަ "ކަރުދާ" އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭނެ ކޯޓު މަރުޙަލާގައި އޮތީ ދައުވާ ބަލައިގަތުމަށް އަލުން ހުށަހަޅައިދެވޭނެކަމަށް ދައުވާލިބޭ ފަރާތްތަކުން ދެކޭކަމަށެވެ.

2.12 ދައުވާކުރާ ފަރާތުގެ ބަޔާނުގެ 12 ވަނަ ނުކުތާގައި "މިމައްސަލައިގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ދައުވާއަށް ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ޖަވާބުދީފައިނުވާއިރު، ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވާ ގޮތަށް ދައުވާ ވީމާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ފުރުޞަތު ދިނުމަށްކަން، ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ އެއްވެސް ބަޔާނެއްކަން އެނގެން ނެތްކަމަށާ ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ނުދޭކަމަށެވެ." މިފަދައިން ބަޔާންކުރެއްވިކަމަށާއި، މިއީ އެއްވެސް ބަޔަކުވެސް ނެތި އަސާސެއްގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ވާހަކައެއްކަމަށާއި، އަދި މައްސަލައިގެ ޖަވާބު ވީމާ 04 ސެޕްޓެމްބަރު 2022 ގައި ހުށަހަޅާފައިވާއިރު، އެދިފައިން ސިވިލް ކޯޓުން ވަނީ ހަމަ އެދުނު acknowledge ކޮށްފައިވާކަމަށް. އަދި ޖަވާބު ވީމާ ހުށަހަޅާފައިވާ ބާވަތުގައި ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވާ ގޮތަށް ދައުވާ ވީމާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ފުރުޞަތު ދިނުމަށް ދައުވާލިބޭ ފަރާތްތަކުގެ ބައެއްގެ އެދިފައި އަންނަނަށްކަން ދައުވާކުރާ ފަރާތްތަކުން އިތުރުވެސް އެދިފައިވާކަން، ދައުވާ ކުރި ފަރާތުގެ އިސްވެ ދެންނެވި ވާހަކައިން ސާފުވާކަމަށެވެ.

2.13 ދައުވާލިބޭ ފަރާތްތަކަށް ލިބޭ prejudice އަށް ބަލާއިރު، ދައުވާލިބޭ ފަރާތްތަކުގެ ބޭރުސިފަކުރެވޭ ވަކިވެ ހަމަޖެއްސުމަށްވުރެ އަދި ވަކިވެ ހަމަޖެއްސުމަށްވުރެ ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ކޯޓަށް ދައުވާއަށްކަމަށާއި، އެއީ އަޅާބަލާލާކަށް ބޭނުން މާއްދީ ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި -/5,000ރ (ފަސްހާސް ރުފިޔާ) އަދި މައުނަވީ ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި -/10,000,000ރ (ދިހަމިލިއަން ރުފިޔާ) ހޯދުމަށް ކޯޓަށް ދައުވާކުރާކަމަށާއި، ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވާ ގޮތަށް ދައުވާ ވީމާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުއްދަ ދިނުމަށް، ވަކިވެ ހަމަޖެއްސިދާނެ އަންދާޒާ ކުރެވޭނީ ސިވިލް މަސައްކަތާ ބަލާއިރު، މިދައުވާގެ discovery ޕްރޮސެސްގައި އެއްނުވާ މަޝްވަރާކުރުމުގައި އެބައި ގެންގޮސް އިތުރު މަސައްކަތް ކުރަންޖެހޭނެކަމަށާއި، މިއީ ދައުވާ ލިބޭ ފަރާތްތަކަށް އަދިތެރި ބުރަޔެއް ނުވާނެކަމަށެވެ. އަދި ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވާގޮތަށް ދައުވާ ވީމާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަކީ ޖަވާބު ވީމާ އަލުން ހުށަހަޅަންޖެހޭނެކަމަށާއި، އެހެން ޖަވާބު ވީމާގައި އިންސާފުކުރާ ސަބަބަކީ، އެއީ ގޮތެއް އެއްނުވެސް ބައިތަކެއްވެސް ކޮށްފައިވާ ދައުވާގައި ވަކިވާ ގޮތުގައި އެދިފައިވާ މާއްދީ ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި -/5,000ރ (ފަސްހާސް ރުފިޔާ) އަދި މައުނަވީ ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި -/10,000,000ރ (ދިހަ މިލިއަން ރުފިޔާ) އަށް ސީދާ ތިއްބެވުމަށް ކޮށްދެއްވުމަށެވެ. އަދި ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވާގޮތަށް ދައުވާ ވީމާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަކީ، 04 ސެޕްޓެމްބަރު 2022 ގައި ހުށަހެޅި ވީމާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާ ގުޅޭ ވަގުތުގައި، ހަމަތަ އެއްބަސް ބާކީވާނެކަމަށް އަދި އެއަށް ބަލައި ލިބޭނެ މަގު ހަނިވެގެންދާނެ ކަމަށެވެ.

ސިވިލް ކޯޓު
3011/ޖ
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ޑިރެކްޓަރ ފޯނު ނަން: 3002700,3002701 | ސެކްޝަން ފޯނު 3002702 | ޖުޑީ ފޯނު 3002703,3002704
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

2.14 ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ގަސްދުގައި ކޮންޓްރެކްޓާ ހިލާފުވުން، ނުވަތަ ދައުވާކުރާ ފަރާތުގެ ފަރުވާކުޑަކަމުގެ ސަބަބުން ނުވަތަ އިހުމާލުގެ ސަބަބުން ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް ކޮންމެ ގެއްލުމެއް އުފުލަންޖެހުނަސް، ޢަދުލުވެރިގޮތެއް ނުވާނެކަމަށް، އެހެން ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ޒިންމާވާންޖެހޭނީ، ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވާގޮތަށް ދައުވާ ކުރު އިސްތިސްނާކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަކީ އެ ޒިންމާއިން ބަރީއަކޮށްދޭނެކަމަށްވާނެއެވެ.

2.15 ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވާ ގޮތަށް ކުރު އިސްތިސްނާކުރުމުގެ ހުއްދަ ދިނުން ވެގެންދާނީ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (2) އާއި (4) އާ ޚިލާފުވެގެންކަމަށެވެ.

2.16 ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ summary judgment ކުރަން ގޮވާލުން، އެކުލަވާލައިފައިވާ ކަންކަން ބިނާވާ އަސާސްތައް މިފަދައިން އިސްތިސްނާކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަކީ ޤާނޫނުގައި summary judgment އާ ގުޅުން ކަނޑައެޅިފައިވާ ބައިންލައިގެ ބޭނުން ކަނޑައެޅޭކަށް ނުކުރެވޭނެކަމަށެވެ، އެހެނީ summary judgment އަކީ އެދި ހުށަހެޅުން ދައުވާ ކުރު އިސްތިސްނާކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދޫކުރަން summary judgment އެއް ނިންމިދިނުމަށް ހުށަހަޅާ ޝަރީޢަތެއް ވަކިކުރާ އެ ކުރު ނުވަތަ ހުކުމްކުރުން ކުރަން ޝަރީޢަތުގެ ހުކުމްކުރަން ޝަރީޢަތް އުނިކަމެއް ހިމެނޭ، އެ ހުކުމްކުރުން ބިނާވާ އަސާސް ހުކުމްކުރިޔަސް defeat "ފިޔަވަޅު ކުރުކުން" ކަމަށް ބަލާ ކުރު އިސްތިސްނާކުރުމަކަށެވެ. މިއީ އިޖުރާއަތުގެ ބޭނުން ކުރެވޭނެތީ، އަދި އިޖުރާއަތުގެ ބޭނުން ނަހަމަގޮތުގައި ހިފުމަށް ނުވަތަ abuse of process އަށް ހުޅުވާލާ ދޭނެކަމަށެވެ.

2.17 ދައުވާކުރާ ފަރާތުގެ ބައާނުގައި "ކުރަން ކުރު ގެ މައްސަލަތަކުގައިވެސް ދައުވާ ކުރުގައި ހުށަހަ ކުރު އިސްތިސްނާކުރަން ފުރުޞަތު ދިނުމެވެ." މިފަދައިން ބައާންކޮށްފައިވާކަމަށް އަދި އޭގެ ފަހުން އިނގިރޭސިވިލާތުގެ ހައިކޯޓުގެ "2021" Wright v McCormack ޝަރީޢަތް މައްސަލައެއްގައި އެފަދައިން ކުރިއަށްގެންދިޔުމަށް ފިޔަވަޅު އަޅާފައިވާކަމަށް، ނަމަވެސް އެފަރާތުން ބަޔާނާއިފައިވާ ޚުކުމް ހުކުމްކުރިއިރުވާކަން ސާފުކޮށް ނުދެއްކޭ، އެޚުކުމް ނުވަތަ އެޚުކުމުގައި ޤާނޫނު އެއްބަސްކަން ބައްލަވާފައިވާކަން ނެތްކަމަށް، ބަދަލުގައި ޚުކުމްކަން ޚުކުމް ބަޔާންކުރަ އެޚުކުމް ހުކުމުގައި ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނީ ނިޒާމާއި ތަފާތުވުމަކީ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޤާނޫނުތަކުގެ ސިފަތައް ދެމިހުރުމެވެ، ނަމަވެސް، އެއީ އިނގިރޭސިވިލާތުގެ ކޯޓުގެ ޚުކުމްތަކުން ބައްލަވާފައިވާ ޤާނޫނީ ޖިނާއީ ބައެއްގައި ގަވާއިދު ހިމެނޭކަމަށް، އިނގިރޭސިވިލާތުގައި ހުކުމާ ދައުވާއަކުން އިސްތިސްނާ ގެނައުމަށް ހުކުމަށް އެޕީލުގެ މަޝްވަރާ ފަހުން ފާސްކުރެވިފައިވާ Civil Procedure Act 1997 ގެ ދަށުން އެކުލަވާލެވިފައިވާ Civil Procedure Rules ގެ ބާބު 17 ގެ ދަށުންކަމަށް، އަދި common law ގައިވާ ނުންކަމަށް، އަދި statutory right އެއްކަމަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކުރަން ކުރުގެ އިސްތިސްނާ ބަޔާންކޮށްފައި، ކުރަން ކުރު ޖެހިސްޓޭކް ސަބަބުތަކުގެ statutory ކަންކަން import ކުރެވޭނެ އަސާސެއް ނެތްކަމަށެވެ. އަދި ހުކުމްގެނާ ދިމިގޮތުން މުޖުތަމަޢުތަކުގައި statutory އުސޫލުގެ ދަށުންވެސް ދައުވާ އިސްތިސްނާކުރާ ގޮތުގައި އޭގެ ސަބަބުން ބޭނުމާއި ވަގުތު ހަރަދުގެ ޖިންސާ އިސްތިސްނާކުރަން އެދޭ ފަރާތުން އުފުލަންޖެހޭކަމަށް، މިކަން އިނގިރޭސި ކޯޓު އޮފް އެޕީލުން ނިންމާފައިވާ Taylor v Burton & Anor "2014" EWCA Civ 21 ގެ 33 ވަނަ ޕެރެގްރާފާއި 34 ވަނަ ޕެރެގްރާފުން ސާފުވާކަމަށެވެ.

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޮރިޗިޑްމަގު 20212 | ގުޅުއްވުމަށް ފޯނު ނަންބަރު: 3002700,3002701 | ސެކްޝަން ފޯނު 3002702 | ރެކޯޑް ފޯނު 3002704,3002703
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

ސިވިލް ކޯޓު
3011/ޢ
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ

މައްސަލަވާއްގެ ތަރުޖަމާން އިސްލާހާއި ހުށަހެޅުމަށް ކުރިމަތިފަރާތަކުން ނުވަތަ ޝޫރާކަން

3. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 399 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ދަޢުވާވެރިޔާއި، ދަޢުވާގެ ދިފާޢާއި، ރައްދު ދަޢުވާއާއި އިތުރު ދަޢުވާއެއް އިސްލާހުކުރެވޭނީ ތަރުތީބުކޮށްފައިވާ ދޭ ބަޔާނަކުން އެ އިސްލާހުކުރަން ކަނޑައަޅާ ކުރިން ބަޔާންވާގޮތަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.[5]

4. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 4 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު އެ ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދަކީ، ޝަރީޢަތް ހިނގާ މަދަނީ މައްސަލަތައް، އިންސާފުވެރިކަމާއި ހަމަހަމަކަމާއެކު، އަދި އެކަށީގެންވާ އަވަސް މުއްދަތެއްގައި ބަލައި، ޚަރަދު ނިންމުމަށް މަގުފަހިކުރުމަށް އެޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.[6] އަދި އެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު އެ ޤާނޫނުގެ އެންމެ އަސާސީ މަޤްޞަދުގެ ތެރޭގައި އެ ޤާނޫނުގެ 4 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އާންމު މަޤްޞަދު ހާސިލުކުރުމުގެ ގޮތުން ޚަރަދު ކުޑަކުރުވުން ގޮތަކަށް މައްސަލަތައް ހިންގުމާއި، އިންސާފުވެރިކަމާއި އަދި އެކަށީގެންވާ އަވަސް މުއްދަތެއްގައި މައްސަލަތައް ނިމުން، ޚަރަދު ނިންމުމަށް ކޯޓުތަކާއި ޚަޞްމުންނާއި މަދަނީކުރުވުމާ އެ ޤާނޫނުގެ އެންމެ އަސާސީ މަޤްޞަދުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކަންތައްތަކެއް ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.[7]

5. ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާއަކާ ގުޅޭގޮތުން ޚަރަދު ކުޑަކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް އިންސާފުވެރިކަމާއެކު އަދި އެކަށީގެންވާ އަވަސްމުއްދަތެއްގައި މައްސަލަތައް ނިންމުމަކީ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކޯޓާއި އަދި ޚަޞްމުންނާ މަތިކުރެވިފައިވާ އެ ޤާނޫނުގެ އެންމެ އަސާސީ މަޤްޞަދުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކަމެއްކަމަށްވާތީ، ސިވިލް ކޯޓަށް އިޖުރާއީ ހާލަތު މަދަނީ ކޯޓުގެ މައްސަލަތަކުގެ ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގައި އިސްވެ ދެންނެވި މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ އަސާސީ މަޤްޞަދުތައް ހާސިލުވާނޭ ގޮތަށް މައްސަލަތައް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާ ގޮތަށް ސިވިލް ކޯޓާއި މަޝްވަރާކުރައްވާ ޤަރާރު ކުރެވިގެންނޭ، އެ އަސާސީ މަޤްޞަދު ހާސިލުކުރެވޭނީ ކަމަށްވާތީ، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 399 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ދަށުން ބަލައިގަންނަނީވެސް ކޮންމެ ދަޢުވާވެރިޔާއި، ދަޢުވާގެ ދިފާޢާއި، ރައްދު ދަޢުވާއާއި އިތުރު ދަޢުވާއެއް އިސްލާހުކުރުމުގައި ޚަޞްމުންނަށް ހުއްދަދެވިފައިވާގޮތުގައި ދެކެމެވެ.

6. މީގެ އިތުރުން މައްސަލައިގައި ތަރުއިން ޚަސްމަކު ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމެއްގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތައް ހުށަހެޅިފައިވާގޮތް އިސްލާހުކުރުމާއި އެފަދަ ހުށަހެޅުމެއްގައި އަޑުއެހުމެއް ހިމެނޭކަމަށް މައްސަލަ ބަލާ ފަނޑިޔާރަށް ފާހަގަކުރެވިއްޖެނަމަ އެ ކަމެއް އިސްލާހުކުރުމަށް ފުރުސަތު ދޭންވާނެކަން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާ **ޓްވިންސް ޝިޕް ޓްރޭޑިންގ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. ފެނަކަ ކޯޕަރޭޝަން ލިމިޓެޑް**[8] ގެ ޝަރުޙުގައި ބެލުމުން އެނގެން އޮތްކަމާއި، އަދި އެއީ ހަމައެކަނި

[5] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)

[6] އެހަމަ

[7] އެހަމަ ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (2) އަދި (4) ވަނަ ނަންބަރު

[8] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ 2022/SC-A/22 ނަންބަރު ޤަޟިއްޔާ

ސިވިލް ކޯޓު
3011/ع
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު | 20212 | ގޮނޑުދޮށު ކައުންޓަރ ފޯނު: 3002700,3002701 | ސަރަހައްދު ކައުންޓަރ 3002702 | ޝަކުވާ ކައުންޓަރ 3002704,3002703
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

އިސްތިއުނާފީ ކޯޓަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލަތަކާއި ގުޅޭގޮތުން ޢަމަލުކުރާނެ އިޖުރާއަތު ނޫންކަން އެގޮސްފައިވާތީއާއި ފަސޭހައިން އަސްލިއްޔަފަދަ ޢާރިޟު ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޝަރީޢަތަކީ ނަކަލުކޮށްފައިވާ ޕްރޮސީޖަރުން ބަލާލުމުން އެނގެން އޮންނަކަމުގައި ދެކެމެވެ.[9]

> ... "މައްސަލައިގެ ބަޔާނުގެ ކަރަވަރުކުރުމުގައި މައްސަލަ ބަލާ ފަރާތުން މައްސަލަ ބެލުމުގައި އާދަޔާ ޚިލާފުވާކަމާއި، އެހެން އިންސާފުވެރިކަމާއެކު ބުނެވިދާ ކުރިމަތިވާ މައްސަލައިގެ ބަޔާނާއި ދިފާޢުގައި ކަރަފުކުރުމުގެ ކަމުގައިވާޖިބުވެއެވެ. ވީމާއެކު، މައްސަލައިގައި ވާޖިބުވާ ހުށަހެޅުއްވާފައިވާ އިސްތިޢުނާފުގެ ދަށުން، އަމުރުން އެއީ މައްސަލައިގެ ބަސްކުރުމަށް ފުރިހަމަ އެއްބަސްވުން ނުވަތަ އެ ފުރިހަމަ ދިނުމަށް ފަރާތްތަކަށް ފަދަ ބޮޑު އިޖުރާއަތު ފާޅުކުރުމުގެ ޙައްޤުތައް ޙިމާޔަތްކޮށް އެޅޭ ކަމުގެ ގޮތުން ވާޖިބުވެއެވެ. އެގޮތަށް ފުރިހަމަކޮށް އެއްބަސްވުމަށް، އެ ފުރިހަމަ ބަލައިނުގަނެ ހިފެހެއްޓުމަށް ފަހު، ހަމަ އެކަމަށް ޙައްޤުވާ ފަރާތްތަކުގެ ފާހަގަކޮށްފައިވާ މައްސަލައިގެ ރަނގަޅު ތަރުތީބު ދިނުމުގެ ސަބަބުން ޙައްޤުވާ ސަލާމަތްކުރުމަށެވެ".

7\. އެހެންކަމުގައި ވުމުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ދައުލަތުގެ ފަރާތުން، ދައުލަތާއި، ބައްދަލު ދައުލަތާއި އެބައި ދައުލަތްތައް އިސްލާމީކުރުމުގެ ހުށަހެޅުމަކީ ކުރިއަށްދާނެކަމެވެ. އަދި ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަޔާ ގުޅޭގޮތުން ދައުލަތަށް ފަރާތަކާ ދައުލަތާއިއެކު ފަރާތަކުން ހުށަހަޅާ ކަރުދާސް ހުށަހެޅުމަކީ ފަދައިން (އޭގެ ތެރޭގައި ދައުލަތާ ބައްދަލު، ދައުލަތާއި ދައުލަތުގެ ބައްދަލު، ދައުލަތުގެ ބައްދަލު ދިފާޢު، ބައްދަލު ދައުލަތާއި އިތުރު ދައުލަތްތައް ހިމެނޭ ގޮތަށް) އެ ހުށަހެޅުމަކީ ހިމެނޭ ވަޒީފާއެއް ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތް އިސްލާމީކުރުމުގެ ހަސްތުގެ ފަރާތުން އެދިފައިވާ އެ ފުރިހަމަ ދިނުމަށް މައްސަލަ ބަލާ ފަރާތްތަކުގެ ކުރިމަތިލަން ޖެހޭކަން އެނގެއެވެ. އަދި އެގޮތަށް ހުށަހެޅުމުގައި އަމުރުތައް ހިމެނޭ ކަމަށް ފަރާތްތަކުގެ ގޮތުގެ ދިފާޢު ކުރުމަށް އެކަން އިސްލާމީކުރުމުގެ ފުރިހަމަ ދިނުމަށްޓަކައި ފަރާތްތަކަށް ކަރުދާސް ހުށަހެޅުމުގެ އެދެން.

8\. ސާފުވަނީ، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދައުލަތާއިދާއި، ދައުލަތާ ބައްދަލު ދައުލަތާއި އިތުރު ދައުލަތްތައް އިސްލާމީކުރުމުގެ ކުރިމަތިލާފައިވާކަން އެނގެން ނެތް، އެކަމުގެ ތަފްސީލު އިޖުރާއަތުގެ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ނޫނީ، އެގޮތަށް އިޖުރާއަތުގެ މި މައްސަލައިގެ ތެރެއިން އަމުރުކުރާ ކަމަށް ފާހަގަކޮށް ނުވަތަ ޤާނޫނީއެވެ.

9\. މަދަނީ ޤާނޫނުގެ ހަމައެއް ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު ޤާނޫނަށް މަދަނީ ޤާނޫނުގައި، އެ ޤާނޫނަށް އެކަމާއި މަށް ސަބަބުން، ނުވަތަ އެ ޤާނޫނުން ޙިސާބުކުރެވޭ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޙިސާބުކުރެވޭ ޤާނޫނު މަދަނީ ޤާނޫނުގެ އިސްލާމީ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޤާނޫނަށް ފެތޭކަމަށެވެ.[10]

10\. އިސްލާމީ މަދަނީ ޤާނޫނުގެ ހަމައެއް ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިއާޔަތްކޮށް މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކަނޑައެޅިފައިވާ އެ ޤާނޫނުގެ އެއްވެސް ޤާނޫނުގެ އަސާސީ މަދަނީ ސަރުކާރުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ދަށުން ކުރުމުގެ ބާރުތަކެއް އިޖުރާއަތުތަކެއް ދިނުމަށް އަދި އެކަށޭނަ އަމަލު ކުރެވޭނެ މައްސަލައިގައި ގޮތުގެ ނިންމުމުގެ އެ ޤާނޫނުގެ

---

[9] އިބާރާ ގެ 27 ވަނަ ޕެރެގްރާފް

[10] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2011 (މަދަނީ ހަމައެއް ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޤާނޫނު) ގެ 17 ވަނަ މާއްދާ

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ޖަނަރަލް ފޯނު ނަންބަރު: 3002700,3002701 | ސެކްޝަން ފޯނު 3002702 | ޢާއިލީ ފޯނު 3002703,3002704
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

ދަށުން 399 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ބަލައިގަންނަވައިވާ ދައުވާކުރާއި، ދައުވާގެ ދިފާއީ، ބައްދަލު ދައުވާއާއި ޢިތުރު ދައުވާއެއް އިސްލާހުކުރުމުގައި އަމަލުކުރާނީ އިޖުރާއަތުތަކުން ކަނޑައަޅާގޮތަށް ކޯޓުގެ ޚިޔާރުގައިކަމުގައި ދެކެމެވެ.

11. ފާސްކުރެވުނު ބަލައިގަންނަވާ އުސޫލުތަކާއި އަމަލުކުރާނެ ސޮރު މިންގަނޑެއް ފާސްކުރުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިނުވާ ހާލަތްތަކުގައި، މިނިވަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ މިންގަނޑަށް ތަރުތީބުން އެ ވަރު މިންގަނޑެއް ކަނޑައެޅިފައިނުވާނަމަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުންތަކުގެ އަލިގައި ސާބިތުކުރުމަށް ދެކެމެވެ. މިސާލެއްގެ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޖ.އެމް.ސީ.ބޯޓްސްބިލްޑިންގ އެންޑް ޕްރޮޖެކްޓްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. ކަސްޓަމްސް މޯލްޑިވްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް[11] ގެ ޝަރީޢަތުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ފޮނުވުމުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހިންގުމުގައި ބާރުތަކުގެ މުސްތަޤިއްލުކަން ކަނޑައެޅިފައިވާ އުޞޫލުތަކުގެ ބަޔަކީ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ގޮތުން ކަމުގައި ބުނެދެވިދާނެ ފަދަ ގޮތަކަށް ކަމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ހިއްސާވާކަން އަމުރުކޮށްދޭން ބާރުގެ ސަބަބުން މިންގަނޑެއް އެ ފާސްކުރުމުގައި ކަނޑައަޅާފައި ނުވާނަމަ އިނގިރޭސި ކޯމަން ލޯ ގައި ހުއްޖަތަށް ހުށަހެޅިދާނެ އިނގިރޭސި ކޯޓުތަކުން ޤާނޫނީ އުޞޫލު ސިވިލް ޕްރޮސީޖަރ ރޫލްސް ތަޢާރަފުކުރުމުގެ ކުރިން ބޭނުންކުރި ހަމަތަކުގެ މައްޗަށް އެ މިންގަނޑު ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

12. އިނގިރޭސި ސިވިލް ޕްރޮސީޖަރ ރޫލްސްއަށް ގެ 17.1 ވަނަ މާއްދާއަށް އަށް ބަލާއިރު ދައުވާ ފޮރާއި، ދައުވާގެ ވަޒީފާތައް، ދައުވާގެ ދިފާޢު، ދިފާޢުގެ ބައްދަލު އަދި ޢިތުރު ދައުވާއެއް[12] (statement of case) އެހެން ފަރާތަކަށް ހުށަހަޅުމުގެ ކުރިން (before it has been served to any other party) ޚާއްޞަ ފަރާތްތަކެއްގެ އިސްލާހުކުރުމަށްޓަކައި އަދި އެހެން ފަރާތަކަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ހާލަތުގައި އިސްލާހުކުރުމަށް އެ ހުށަހެޅުމާ ފަރާތްގެ ރުހުން ލިޔުމުން ނުވަތަ އެކަމަށް ކޯޓުން ހުއްދަ ދޭ ހާލަތުގައިކަން އެނގެން އޮވެއެވެ[13]. އިސްތިދުލާލުކުރި އިނގިރޭސި ސިވިލް ޕްރޮސީޖަރ ރޫލްސްގެ 17.1 ގައި ބަޔާންކުރަނީ:

17.1(1) A party may amend his statement of case at any time before it has been served on any other party.
(2) If his statement of case has been served, a party may amend it only—
(a)with the written consent of all the other parties; or
(b)with the permission of the court

13. ދައުވާއެއް އިސްލާހުކުރުމާއި ގުޅޭގޮތުން އިނގިރޭސި ކޯޓުތަކުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުންތަކުން Spear & JW Sons ltd v Zynga[14] inc ބަލައިރު އެއް އިނގިރޭސި ހައިކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަށް ބަލާއިރު އިނގިރޭސި ސިވިލް ޕްރޮސީޖަރ ރޫލްސްގައި މައްސަލައެއްގެ ތެރެއިން އިސްލާހެއް ކުރުމަށް ކޯޓުން ހުއްދަ ދިނުން ބޭނުންކުރަން (amendment to statement of case) އުސޫލުތަށް

[11] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/SC-A/34 ފަތުވާއާ

[12] އިނގިރޭސި ސިވިލް ޕްރޮސީޖަރ ރޫލްސްގެ 2.31 ގެ ދަށުން statement of case މާނަކުރެވިފައިވާ ގޮތަށް ބަލާއިރު އެގެ ތެރޭގައި ދައުވާ ފޯމު، ދައުވާގެ ވަޒީފާތައް، ދައުވާގެ ދިފާޢު، ދިފާޢުގެ ބައްދަލު އަދި އިތުރު ދައުވާ ހިމެނޭކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

[2013] EWHC 1640 (Ch),[14]

ސިވިލް ކޯޓު
3011/ع

ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި އެހެންކަމުން އެ އުސޫލުތަކަށް ބިނާވެސް ސިވިލް ޕްރޮސީޖަރ ރޫލްގެ އޯވަރރައިޑިންގ އޮބްޖެކްޓިވް އަށް (އެންމެ އަސާސީ މަޤްޞަދުތަކަށް) ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެގޮތުން އެ ޤަޟިއްޔާގެ 47 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ:

> *…"the first principle on amendment is CPR 17.1 (2) which provides that a party may amend only "with the permission of the court". The CPR is silent as to the principles governing the exercise of the court's discretion to permit amendments to statements of case. The relevant principles are therefore governed by the overriding objective CPR 1.1. The purpose of the CPR is to provide a procedural code with the overriding objective of "enabling the court to deal with cases justly".*

14. އިނގިރޭސި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ NML Capital Ltd v Republic of Argentina[15] ނިންމުމުގައި ބަޔާންކުރު ދައުވާގައި އެދޭ ކަމެއް (pleading) އިސްލާހުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާފަދަ އެފަދަ އިސްލާހެއްގެ ގޮތުގައި، އެ ހުށަހެޅުން ހުށަހެޅި ފަރާތް ނޫން އަނެއް ފަރާތަށް އެ ދައުވާ އާ ގުޅޭ ސަޕީރިއަރގެ ޚަރަދު ގެއްލުމެއް އެކަމަށް ޚަރަދުވެއް ނުދޭފަދަ ބޭނުންވާފަދަ، އެ ހުށަހެޅުން ޚަރަދުގާ ފަރާތަކަށް ކެރިޔަތި ނުވާނަމަ، އެއީ ކުރިއަށްގެންދާނެކަމާއި އެގޮތުގެމަތިން ދައުވާގައި އެދޭކަމެއް އިސްލާހުކުރުން ފުރުޞަތު ދިނުމަކީ ސިވިލް ޕްރޮސީޖަރ ރޫލްސްގެ އެންމެ އަސާސީ މަޤްޞަދާ ތަޢާރުޟުވާކަމެއް ނޫންކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެގޮތުން އެ ޤަޟިއްޔާގެ 75 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ:

> *…"Where an application is made to amend a pleading the normal approach is to grant permission where to do so will cause no prejudice to the other party that cannot be dealt with by an appropriate order for costs. This accords with the overriding objective. Where all that a refusal of permission will achieve is additional cost and delay, the case for permitting the amendment is even stronger".*

ދައުވާފޮތާއި، ދައުވާގެ ދިފާއާއި، ރައްދު ދައުވާއާއި ޖަވާބު ދައުވާއެއް އިސްލާހުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު

15. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގައި ދައުވާފޮތާއި، ދައުވާގެ ދިފާއާއި، ރައްދު ދައުވާއާއި ޖަވާބު ދައުވާއެއް އިސްލާހުކުރުމަށް ކުރިއަށްގެންދާނެކަމަށް ބަލައިގެން އެކަމުގެ ތަފްސީލީ އިޖުރާއަތު ބަޔާންކޮށްފައި ނެތްކަމާއި އަދި އެކަމުގައި މިކޯޓުން ދިރާސާކޮށް ޤަރާރުތަކެއް އަމަލުކުރާ އުސޫލުތަކަށް ރިއާޢަތްކުރަން ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލަތަކުގައި ދައުވާފޮތާއި، ދައުވާގެ ދިފާއާއި، ރައްދު ދައުވާއާއި ޖަވާބު ދައުވާއެއް އެއް އިސްލާހުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ އެދޭނަމަ އަންނަނިވި ގޮތުން އަމަލުކުރިއަށްގެންދާނެކަމުގައި ދެކެމެވެ.

[15] [2011] UKSC 31

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ގޮނޑުދޮށު ފޯނު ނަމްބަރު: 3002700,3002701 | ސަރުކާރު ފޯނު 3002702 | ފެކްސް ފޯނު 3002703,3002704
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

16. ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ދައުވާއަށް އިސްތިހާރު ހުށަހެޅުމުގެ ބޭނުންވަނީ ކޯޓުގައި އެ މައްސަލަ ރަޖިސްޓަރީ ވުމުގެ ކުރިންނަމަ އެކަމަށްޓަކައި ކޯޓުގެ ހުއްދަ ހޯދުން ލާޒިމުވެއެވެ. އެ ހާލަތުގައި އެ ދައުވާއާ ގުޅޭގޮތުން އިސްތިހާރުކުރުމަށް އެދޭ ކަންކަން އެނގޭނޭގޮތުގެ މަޢުލޫމާތު އިސްތިހާރުކުރުމުގައިވާ ދައުވާ ފަދަ ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ފުދުންތެރިކަމުގައި ދެކެމެވެ. މައްސަލައިގައި ދައުވާ ކުރުން އިސްތިހާރުކުރުމަށް އެދުނީ އެ މައްސަލައެއް ކޯޓުގައި ރަޖިސްޓަރީވުމަށްފަހު ކަމުގައިވާނަމަ، ދައުވާ ކުރަން އިސްތިހާރުގެ ގަބޫލުކުރުމަށް އެކަމަށްޓަކައި ކޯޓުގެ ހުއްދަ ލިބިގެންނެވެ. އަދި އެފަދައިން ހުށަހަޅާ އިސްތިހާރަކީ ދައުވާގެ ފަރާތްތައް އިސްތިހާރުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ހުށަހެޅުއްވުމަށް އެ ހުކުމަކީ ކޯޓުން ދެއްވާނެއެވެ.

17. ކޯޓުގައި މައްސަލަ ރަޖިސްޓަރީވުމަށްފަހު ދައުވާ ފޯމު، ދައުވާގެ ދިފާޢުއާއި، ޢަކްސު ދައުވާއާއި އިތުރު ދައުވާއާ ގުޅޭގޮތުން އިސްތިހާރު ހުށަހެޅުމަށް އެދޭނަމަ އެކަމަށް ކޯޓުގެ ހުއްދަ ހޯދުން ލާޒިމުވެއެވެ. އެގޮތުން މިފަދަ އިސްތިހާރު ހުށަހެޅުމަށް ބޭނުންވާނަމަ އެކަމަށް ވަކިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމެއްގެ ގޮތުގައި ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންޖެހޭ ކަމެވެ. އަދި އެފަދަ އިސްތިހާރު ހުށަހަޅާއިރު އެ އިސްތިހާރަކީ ކޯބައިކަމާއި، އެ އިސްތިހާރުކުރަން އެދި ހުށަހަޅާ ސަބަބު އެ ހުށަހެޅުމުން ސާފުވާންޖެހެއެވެ. އަދި އެ ހުށަހެޅުމަކީ ދައުވާ ފޯމާއި ދައުވާގެ ދިފާޢުއާއި، ޢަކްސު ދައުވާއާއި އިތުރު ދައުވާގައި ހިމެނޭ މަޢުލޫމާތު ކަށަވަރުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible] ނުވަތަ [illegible] އިސްތިހާރުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިހާރެއްނަމަ، އެ އިސްތިހާރު ކޯޓުން ބަލައިގަންނަންވާނެއެވެ. އަދި އެއީ [illegible] އިސްތިހާރުކުރުން ފިޔަވައި އިސްތިހާރުކުރަން [illegible] ސާފުކުރަންވާނެއެވެ. އެގޮތުން އެފަދަ އިސްތިހާރު [illegible] ޤަސްދު އިންކާރު ނުކުރާނަމަ އެ އިސްތިހާރު ގެނައުމަށް ކޯޓުން ހުއްދަ ދެއްވާނެއެވެ.

18. ދައުވާ ފޯމާއި ދައުވާގެ ދިފާޢުއާއި، ޢަކްސު ދައުވާއާއި، އިތުރު ދައުވާއާ ގުޅޭގޮތުން ޤަސްދުކޮށް ހުށަހަޅާ އިސްތިހާރަކީ މައްސަލައިގެ ފަރާތްތައް ނުވަތަ [illegible] އިސްތިހާރުކުރުން ފިޔަވައި އެހެންކަމެއް އިސްތިހާރުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ ހުށަހެޅުމެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އަދި އެ އިސްތިހާރު ގެނައުމަށް އެކަން ޤަސްދު އިޢުތިރާޟުކުރާނަމަ އެގޮތަށް އިސްތިހާރު ގެނައުމުގެ ހުއްދަ ދިނުމާމެދު ގޮތެއް ކަނޑައަޅާއިރު ކޯޓުން އެގޮތަށް ހުއްދައާއި ދިނުމާއި ނުދިނުމުގައި ގޮތެއް ކަނޑައަޅާނީ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤަވާއިދުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެ ޤަވާއިދުގެ އަސާސީ މަޤްޞަދަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ކޮންމެ މައްސަލައެއްގެ ފަރާތްތަކަށް [illegible] ކަމުގައި ދެކެމެވެ.

<u>އިސްތިހާރުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު މި މައްސަލައަށް ތަޠުބީޤުކުރުން</u>

19. އަޙްމަދު ސަލީމުގެ ފަރާތުން އިސްތިހާރުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ ހުށަހެޅުމުގައި އެފަރާތުން އެދިފައިވަނީ ދައުވާގައި ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ހޯދުމަށް އެދޭ ފަރާތުގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުގައި އަދި 4 ވަނަ ނަންބަރުގައި، އެދައުވާއާއި ގުޅޭގޮތުން އެފަރާތުން ހޯދުމަށް އެދޭ ފައިސާގެ ޢަދަދުތައް ހިމަނާފައިވާއިރު 3 ވަނަ ނަންބަރުގައި "މާލީ" މިފަދައިން ލިޔެފައިވާ ލިޔުމުގެ ކުށެއް ކަމުގައި ބުނެ، މާލީ ލިޔެފައިވާ ބަސް "މަޢުނަވީ" އަށް ބަދަލުކުރުމަށާއި އަދި ދައުވާކުރާ ފަރާތުން

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޮރުކިޑް މަގު 20212 | 3002700,3002701 | 3002702 | 3002704,3002703
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

ހުކުމަށް އެދޭ ފަރާތުގެ 4 ވަނަ ނަންބަރުގައި "މައިނަލް" މިފަދައިން ލިޔެފައިވީނަމަވެސް ލިޔުމުގެ ކުރަހާން ހަމުގައި ބޭނުން، މައިނަލް ލިޔެފައިވާ ތަން "މާއިދީ" އަށް ބަދަލުކުރުމުގެ ފުރުސަތު ދީބިދިނުމަށެވެ.

20. ވީމާ، އަހްމަދު ސަޢީދުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައި މިވާ އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާފުޅު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ ހުށަހެޅުއްވުމަށް ކުރުމުގައި ބަލަންޖެހެއެވެ. އަހްމަދު ސަޢީދުގެ ފަރާތުން ދައްވާ ގޮތަށް މި އިސްތިއުނާފު ގެނައުމަށް އެދި ހުށަހަޅުއްވާ ހުށަހެޅުމަކީ ލިޔުމުގެ ކުށެއް އިސްލާހުކުރުމަށް އެފަދަ ހުށަހެޅުން ހުށަހެޅުމުގެ ކުރިންވެސް ބޭނުންވާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް ދައްވާއެއްގައި އެދޭ ފަރާތުގެ ނަ ދައްވާއަކާއި ނަ ދައްވާއެއް ނަ މައްސަލަ ބިނާކުރާ ވޯޓުއޮތަކާއެގެ މައްސަލަ އެދޭ ކަނޑައެޅިކަމެއް ކަމަށް ލިޔުމުގައި ހިމި ދައްވާއާއި ގުޅޭން މާއިދީ އަދި މައިނަލް ގެއްލުމުގެ ގޮތުގައި ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ވަކި މިންވަރެއް ނަގައިދިނުމަށް އެދުމަށްފަހު، މި ދައްވާއާ ގުޅޭން ދައްވާލިބޭ ދިނަށް ޖިނާއީ އަދި ހިސާ ވަލިދުގެ ފަރާތުން މި ދައްވާގައި އެދޭ މައިނަލް ބަދަލާ ގުޅޭ ބައްޔަށް ގުޅޭގޮތުން ސަރުކާރުގެ އަދި ޤާނޫނީ ޙައްޤުތަކުގެ ބާރުލިބިދިނުމުން، މި ދައްވާގައި އެދޭ ފަރާތުގެ ކަމުގައި މާއިދީ އަދި މައިނަލް ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ނަގައިދިނުމަށް އެދިފައިވާ ގޮތް ދައްވާލިބުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ލިޔުމުގެ ކުރަހުން ހަމުގައި އަހްމަދު ސަޢީދުގެ ފަރާތުން ބެލިނަމަވެސް ދައްވާގައި އެދިފައިވާ އަދި ނަ ފަރާތް އެގޮތުގެ މަތިން އެދިފައިވާ ލިޔުމުގެ ކުރަހުން ހަމުގައި އެހެންނަމަވެސް ބަލައިގަންނަން ނުވެވޭނެއެވެ.

21. ދުރު އޮތް ސަބަބަކީ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަސާސީ މަޤްސަދުތަކާއި ޚިލާފުވާނެތީ ކަމުން، އެހެންނަމަވެސް މި ދައްވާގައި އެދޭތީ އިސްތިއުނާފުކުރަން ފުރުޞަތު ދޫކޮށްދެނުކަން ނުވަތަ ނުކުރެވޭ.

22. އަހްމަދު ސަޢީދުގެ ފަރާތުން ދައްވާ ގޮތް އިސްތިއުނާފުކުރުމަން އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ، ދައްވާގެ ވަކި ބަޔަކާއި ގުޅޭގޮތުން ސަރުކާރުގެ އަމުރުކުރުމެއް ބާޠިލުކުރެވޭ ނަމަ ޒުލުމަކާނުދިނުމަން އެދި ދިޔައީ ޖިނާއީ އަދި ހިސާ ވަލިދުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހެޅުމާއި ގުޅިގެން ނަ ހުށަހެޅުމަން ކަމުގައި ހުށަހަޅާފައިނުވެ. ސަރުކާރުގެ އަމުރުކުރުމެއް ބާޠިލުކުރެވޭ ނަމަ ދައްވާގެ ވަކި ބައިކާ ގުޅޭ ގޮތުން ގޮތެއް ނިންމުމަށް ޖެހޭނީ ފަސްގޮތެއްގެ ފަރާތުން އެދޭ އެދުމަކީ ނަ ދައްވާއިން ދިފާޢުކުރުމަށްޓަކައިވެސް ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމެއްކަމަށް ވާއިރު އެވަރު ހުށަހެޅުމެއް ބަލާނީ ކަނޑައަޅާ ގޮތުގައިވެގެން ދައްވާގައި އެދޭ ފަރާތްއެއް އިސްތިއުނާފުކުރުމަން ފުރުޞަތު ދިނުމަށް އެހެނަހެން ހުށަހެޅި ފަރާތަށް ވެވޭ ބާއިންސާފުކަން ނުކުރި ނުވާނެއެވެ.

23. މީގެ އިތުރުން އަހްމަދު ސަޢީދުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ދައްވާއާ ގުޅޭން ދިފާޢުގެ ގޮތުގައި ޖިނާއީ އަދި ހިސާ ވަލިދުގެ ފަރާތުން މި ދައްވާގެ ތަރުޖަމާން އިތުރު ދައްވާއާއި ހުށަހަޅައި، ނަ ދައްވާއާއި ގުޅޭގޮތުން ސަރުކާރުން ނިންމުމުގެ ފަސްގޮތްދޭ ނިންމާފައިވެއެވެ. އަދި ނަ އިތުރު ދައްވާއަކީ މި ދައްވާގެ ތަރުޖަމާން ކުރިއަށް ގެންދެވިދާނެ ދައްވާއާއި ނުނިސްބަތުން ކުޑަން

ސިވިލް ކޯޓު
3011/
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ

ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.[16] އެ ނިންމަވަނީ މި ދަޢުވާ އިސްތިޢުނާފުކުރަން ފުރުޞަތު ދެވުނު ނަމަވެސް އެ ނިންމުމަކީ މި މައްސަލަ މިހާރު ގޮސްފައިވާ ހިސާބުން ބަދަލެއް ގެނެވިދާނެ ނިންމުމެއް ނޫންކަމަށްވާއިރު، އަބްދުލް ސަލީމުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ދަޢުވާފުޅު އިސްތިޢުނާފުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަކީ ރިޝީމާ އަދި ހިނާ ވަޙީދު އަށް ވެވޭ ބޭއިންސާފެއް ކަމުގައި ބެލެވެއެވެ.

24. ވީމާ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްދީފައި އަސާސީ މަޤްޞަދުތަކާއި ހާސިލުވާން ގޮތާއި އެއްގޮތަށް މި ދަޢުވާ އިސްތިޢުނާފުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އަބްދުލް ސަލީމް އަށް ދިނުމަށްޓަކައި ބަލައިގަނެ، އިސްތިސްނާއީ ސަބަބުތައް އެގޮތުގެ މަތިން ހުށަހެޅުން، އަބްދުލް ސަލީމުގެ ފަރާތުން އެދިފައިވާގޮތަށް މި ދަޢުވާ އިސްތިޢުނާފުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަކީ ރިޝީމާ އަދި ހިނާ ވަޙީދު އަށް އިންސާފުވެރިގޮތެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ނުދެކެމި، އެގޮތުގެމަތިން އުފުލާ ދަޢުވާފުޅު އަދުލުވެރި ގޮތެއް ކަމުގައި ނުވާކަމުގައި ދެކެމެވެ.

ނިންމުން

އިސްތިސްނާއީ ކަންކަން އެގޮތުގެ މަތިން ހުށަހެޅުން، އަބްދުލް ސަލީމް، ރަބީޢުމަންޒިލް / ސ. ހިތަދޫ، (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A042161) ގެ ފަރާތުން އެދިފައިވާގޮތަށް، މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2795-CVC-2022 ޤަޟިއްޔާގެ ދަޢުވާފުޅު އިސްތިޢުނާފުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަށް ކަނޑައަޅައިފީމެވެ.

28 ޝަޢުބާން 1444

18 މާރިޗު 2023

ޢުމައިރާ ޝަރީފް

ޤާޟީ

[16] ނަންބަރު 144-B15/IDN/2022/01 (18 ސެޕްޓެމްބަރު 2022) އިޢުލާނު ދަޢުވާއާމެދު ނިންމިގޮތް

3011/ج